

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЫ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1960 ч.
ФЕВРАЛЬ
21
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 42 (4526).
Өртөө 20 көп.

Совет күрүнө ажылдакчыларынын президент Эйзенхауэр биле ужурашканы (1 арын).
СОВЕТ-ИНДОНЕЗИЯ ХАРЫЛЗААЛАР БЫЖЫГЫП ТУРАП: Н. С. Хрущевтуң Индонезияда чоруп турары (1 арын).
В. И. ЛЕНИН АТТЫГ КОЛХОЗТА: О. Дудераа. — Чылдан чылче хөгжүп турар (1 арын).
Областын IX партия конференциясында

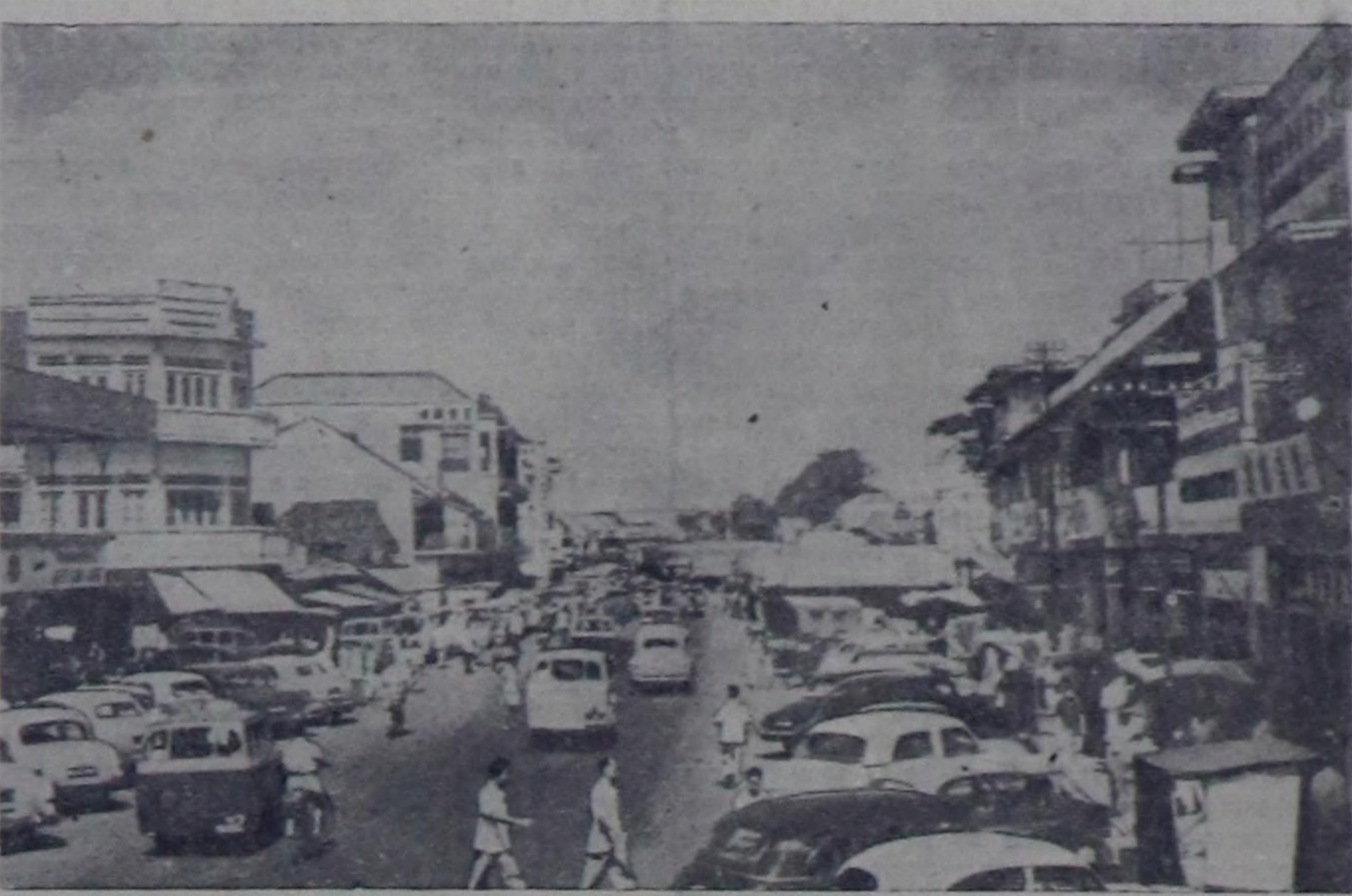
сонгуттурган СЭКП Тыва обкомунуң составы (1 арын).
1960 чылдың баштайгы айында (1 арын).
ОБЛАСТЫН ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ: СЭКП область комитетинде болгаш ревизия комиссиянын отчет илеткелдеринин талазы-биле саналдар (2—3 арыннарда).
Совет күрүнө ажылдакчылары Вашингтонда (4 арын).

Кадм ажылдакчыларынын, бот-боттарында дуулашканын улгелери (4 арын).
Совет-Куба дууржулганы Кубаның Министрлер Чөвүлөни Бадмалан (4 арын).
Франциянын чазанын шитпирли (4 арын).
Алжирде дайын чорудулганын дугайында дынадыг (4 арын).
М. Назва-Сарыг.—Чонунуң чөвөн оруунда туралож (4 арын).
П. Житов.—Алгы-кешти бедик шынарлыг ажаар (4 арын).

Малчыннарның чарыжын улам калбартыр

Тываның ажылчы чоннары бүгү көдээ ажыл-агыйда чаа курлавырларын илередип, чеди чылдың ийги чылынын онаалдарын хуусаа бетинде күүседир талазы-биле социалистик чарышты калбартыр турар.
Бин-Хем районунуң «Кызыл тараачын» колхозунуң колхозчулары мал ажылынын продуктуларын бугурап талазы-биле чеди чыл планынын онаалдарын беш чылда күүседирин, 1960 чылда эт, сүт, дүк бугурап дымка көвүдесидирин хүлээген.
Каз-Хем районунуң ажылчы чоннары 1960 чылда эт бугурап 1910 тонна чедирер, сүт бугурап эрткен чыл-биле деңизерге 38,2 хуу көвүдесидир, 1600 тонна этти, 1510 тонна сүттү, 750 центнер дүктү күрүнеге садарын, Таңды районунуң «Кызыл партизан» совхозу план-биле көрдүнгенинге бодарга 1960 чылда барык ийи катал хой этти бугурап шитпирээ. Ол ышкаш Өвүрүн, Чоюн-Хем-Чиктин колхозтары бедиктен хүлээлгелерин алганнар.
Эрткен чылын төрүүр 100 хой бугурап-не 162 хураганны камгалап алган, Социалистик Күш-ажылдык Маадыры Чоюн-Хем районунуң «Октябрь 30 чылы» колхозунуң хойжузу Ооржак Лопсан-Чаптың улгелерин эдерип, областын колхозтарынын болгаш совхозтарынын хой хой хойжулары төрүүр 100 хойдан-на 140—170 хураганнары камгалап ап, доруутурап, хойдан бедик дүк кыргылаздын алыр деп хүлээлгелерин алганнар.
Колхозтарынын болгаш совхозтарынын саанчылары сүт саалдазын бедилерин, ишек кадарчылары, бызаа, хаан, куш ажаакчылары малдын азырал, ажаалаздын доктаамал экинжидип, одаларны чоп ажылап тургаш, малдын деңиз немелдесин көвүдесидир, күрүнеге хой этти, сүттү бээр деп быжыг сөзүн берип турар.
Мал ажылынын продуктуларын бугурап талазы-биле алдынган хүлээлгелерин күүселдесин мал кыштагалдышкынын чедикшигинин эрттиреринден хамааржыр. Ындыг турбуже районнарын болгаш ажыл-агыйларында чамдык удуруткучуларынын харысаалга чок чоруундан мал кыштагалдышкынында бергелдешкенин таваржып, мал арып баксырап, өлүп турарын фактылар чугаалап турар. Бин-Хем районунуң «СЭКП XX сьездизин», «Искра», «Тилелге» колхозтарында, ол ышкаш бедик хүлээлге алган «Кызыл тараачын» колхозунуң Ээрбек участкасында мал арып, баксырап, хорамчага таваржып турар. Бин-Хем райондан чүгле январь айда 1290 ажыг баш мал өлгөн. Тес-Хем, Эркин, Улуг-Хем районнарын чамдык колхозтарында мал чемнери барык төнүп, хой санын мал өлүп хоруп турар.
Мал кыштагалдышкынында тургустунган дүвүрээзинин байдалды чайладыр дээш шитпирлиг хемчеглерин алыры, ылангыя мал чемнерин шын чарыдаары, одаларны далбайлаары, малчыннарга дузаалар кижилерин мобилизастаары партия, совет, көдээ ажыл-агый организацияларынын, ажыл-агыйларын удуруткучуларынын, бүгү хой-ниитиниң кичээлгелерин төвүнге турар ужурап.
Иитиниң малынын баш санын улам ылай өстүрер, мал ажылынын продуктуларын бугурап көвүдесидир дээш социалистик чарышты кириштирер, муракка ажыл-агыйларын база малчыннарны ал турары бедиктен хүлээлгелерин, областын колхозтарында болгаш совхозтарында ам-даа ажылдагычтарын турар улуг аралар база курлавырлар барын херечилеп турар. Ол аргалары болгаш курлавырларын ам-даа агый бүрүнден илередип тыварын, оларны ам-даа агый бүрүн кириштерин айтырылгыларынче областын IX партия конференциянын улуг кичээлге салган.
Хүлээлгелерин алыры дээрге, ам-даа херектиң чүгле этеги-дир, Маака кол болгаш шитпирлиг чүве болза ол хүлээлгелер калдыг-даа таварылгада ыяалда күүсеттинер турар кылдыр ам-даа агый-херекти организациястары болур. Хүлээлгелерин алган малчыннар, азы коллектив оң күүселдесин дээш демисежир, ол хүлээлгеге ээ боур ужурап. Хүлээлгелерин күүселдесин келир уеже солгаарлатпас болгаш хүн бүрүе шудуруг ам-даа херек.
Чарыштын киржикчилери бугурапчүдүг ам-даа арылган таарышкан байдал берда, муракка дуржула калбаа-биле илереттингенде алдынган хүлээлгелер челе күүсеттинер. Ынчанга ам-даа агый-херекти удуруткучулары, партия, совет, комсомол болгаш профсоюзлар органиациялары хүлээлге ээ алган ам-даа агый-херекти бугу талазын дуурап кергүзөр, олар эки кергүзүдери улам челир алыр бүгү-ле эки байдалды тургузуп бээр, оларнын ортузунда муракка дуржулагын илередип, политик-кижииндегилегин, организакчы улуг ам-даа доктаамал чорудар хүлээлгелерин.
Алган хүлээлгелерин күүседир дээш демисежире контроль улуг ролюду ойнаар. Кандиг-бир ам-даа агый азы коллектив хүлээлге алганда ол дугайын баштайгы хүнерде чуугаалажып тургаш, оң сонгаар сагыш сабайн баар чорукту бодурап херек. Партия организациялары хүлээлгелерин ам-даа агый боттанып турарын үргүлчү сонугурап көөр, хүлээлге алган аразына уаур-дедилер хынаалды организациястар, илереттинген чептестерин узуткаар талазы-биле өй-шаанда хемчег алыр ужурап. Чарыш чүгле ычан дээштиг болур.

Совет-индонези харылзаалар быжыгып турар

Индонезия Республика. Чурттуң найысылалы — Джакарта хоорайда Пантжоран кудумчу. СЭТА-ның фотохрониказы.

Н. С. Хрущевтуң Индонезияда чоруп турары

ДЖАКАРТА. (СЭТА). Февраль 19-түн эргинде СССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущев болгаш ону үдөп чоруп кижилер Джакарта хоорайда хамаарышпас чоруктуң тураскаалына чечектер салганнар.
Оң соонда Н. С. Хрущев болгаш ону үдөп чоруп кижилер маадырлар хөөрү «Калибатага» барган болгаш анаа Н. С. Хрущев база чечек салган.
Душте Н. С. Хрущев болгаш ону үдөп чоруп кижилер Джакартада чаа стадион тудуунга чораннар, ону Совет Эвилелинин дузаалаччы-биле тудуп турар. Стадионга чүс дугаар адагашты кадарынын бууламы болган. Ол адагашты кадарынын мурнунда СССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущев биле Индонезиянын президенти Сукарно чүве чуугаалашкан.
Президент Сукарно бодунуң чуугаалына Совет Эвилелинин дузаалаччы дээш, эң ылангыя ук стадионну тудуурунга чөдди берип, техник-

тиг дузаалаччы көргүскени дээш Совет Чазакка болгаш Н. С. Хрущевтуң бодунга Индонезиянын чазанын база улугуңуң мурунундан өөрүп четтиргенин илереткен.
Н. С. Хрущев бодунуң хары чуугаалына стадионнуң тудуушкуну чоруп өйүндө доозулуң дээш бүгү чүдүлөр кылдынган турар дээрин бүзүрөткен.
Н. С. Хрущев бүгү делегейге тайбынын алдары дээш Индонезия биле Совет Эвилелинин улустарынын аразына байырадың алдары дээш йөрүзө салгам, ам-даа агый денелерин бедилер дээш демисежир чедикшилер болурун күтүзүн.
Стадионга адагашты кадарынын бууламын соонда Н. С. Хрущев биле президент Сукарно автомашинага олурупкаш, Богор хоорайже чорупканнар.
Джакартаның чоңу Совет чазактың байышына улуг көдүрүлүшкүн-биле байыр чедирип тургулаан, Н. С. Хрущевтуң эртен кудумчулары дугаар хоорайнын он-он муң

Областын IX партия конференциясында сонгуттурган СЭКП Тыва обкомунуң составы СЭКП ОБКОМУНУҢ КЕЖИГҮННЕРИ

- Ананьин В. А.
- Алдын-оол О. Т.
- Анкудинов А. В.
- Антипина Н. Н.
- Анчима Х. А.
- Арланмай А. М.
- Артас М. Б.
- Бойду Н. С.
- Болдур-оол Б. Х.
- Верзилин С. Е.
- Волосников Н. Я.
- Горелов П. М.
- Гусев П. С.
- Гудков Г. С.
- Даваа А. Б.
- Давалай С. Ч.
- Далаиды В. Х.
- Дилгижек К. К.
- Долчанмаа Б. Ш.
- Дорун-оол В. Д.
- Достак-оол М. Б.
- Дудераа О. Л.
- Дуктуг-оол О. Ч.
- Зайцев Д. И.
- Иванов Г. В.
- Каракай В. И.
- Карбы М. М.
- Киселев П. Т.
- Козленко А. А.
- Комбуй-оол О. Д.
- Конгар Н. М.
- Коссов Н. Н.
- Красный С. Х.
- Курбатский Н. К.
- Лопсан-Серен О. Н.
- Менгижик М. Т.
- Мендуме М. К.
- Миричун М. Д.
- Норбу Т. Ч.
- Ортур-оол С. М.
- Охемчик О. Т.
- Пахомов М. И.
- Попов А. И.
- Пюрюма Т. Л.
- Сарыг-Донгак О. С.
- Сенди Т. Э.
- Сердобов Н. А.
- Сержин О. Н.
- Соколов В. А.
- Сюрюн М. А.
- Тарасов А. М.
- Тока С. К.
- Толгар-оол О. А.
- Томилин И. Е.
- Топтуг-оол М. С.
- Ханды-Сюрюн М. К.
- Хертек Д. Б.
- Чимба А. М.
- Чылбак В. С.
- Чымба С. С.
- Тойлуг-оол В. С.
- Шойгу К. С.
- Шоюн Х. А.
- Шуклин С. И.
- Шушуннов Б. А.
- СЭКП ОБКОМУНУҢ КЕЖИГҮННЕРИНГЕ КАНДИДАТТАР
- Савкин Я. У.
- Сарыглар О. Д.
- Себен С. Х.
- Сонам С. С.
- Тамдын-оол В. С.
- Тембрек Н. С.
- Юртаев И. С.
- Саган-оол О. К.
- Содунам В. К.
- Шырап М. К.

СЭКП Тыва обкомунуң бирги организастыг пленуму

Областын IX партия конференциясында сонгуттурган СЭКП обкомунуң бирги пленуму бо чылдың февраль 19-та болган. Пленум обкомунуң бирги кежигүнеринге мөөк адаанда аштери сонгаан:
Тока С. К.
Анкудинов А. В.
Мендуме М. К.
Попов А. И.
Толгар-оол О. А.
Волосников Н. Я.
Арланмай А. М.
Чимба А. М.
Курбатский Н. К.
СЭКП обкомунуң бирги кежигүнеринин кандидатына аштер Б. Ш. Долчанмаа, А. А. Козленко оларын пленум сонгаан.
Пленум СЭКП обкомунуң бирги секретарына эш Н. А. Токаны, ийги секретарына эш А. В. Анкудинов, секретарьларына аштер М. Н. Мендуме, А. И. Попов оларын сонгаан.
Пленум СЭКП обкомунуң партия органинар килдининин эргелекчиинге эш О. А. Толгар-оол, көдээ ажыл-агый килдининин эргелекчиинге эш Н. М. Конгар, пропаганда болгаш агитация килдининин эргелекчиинге эш Н. Н. Антипина, администрация эш П. М. Горелов, эш П. М. Горелов, эш П. С. Гусев, херектенер ортузунга ам-даа чорудар килдининин эргелекчиинге эш Б. Ш. Долчанмаа, школа килдининин эргелекчиинге эш В. Н. Содунам оларын бадмалан. Обкомунуң партия комиссиязынын даргазына эш М. И. Пахомовту пленум бадмалан.
«Тувинская правда» солуунуң редакторунга эш В. А. Ананьин, «Шың» солуунуң редакторунга эш Н. С. Шойгу оларын пленум бадмалан.

В. И. ЛЕНИН АТТЫГ КОЛХОЗТА

Чылдан чылче хөгжүп турар

Владимир Ильич Ленинниң ады-биле тургускан бистин колхозурустуң ам-даа агый чылдан чылче улам хөгжүп олурар. Ылангыя колхозчу ам-даа агый-херекти чеди чыл планынын бирги чымы — 1959 чылда боттарына алган социалистик хүлээлгелерин күүседир дээш демисежире элөөн түндүктүг ам-даа агый.
1958 чылдагызын-биле деңизерге, колхозка эт бугурап 1,7 катал, сүт — 1,5 катал, дүк — 1,6 катал, тараа — 1,2 катал көвүдөп болгаш бо продуктуларын күрүнеге садарын планын колхоз хуусаа бетинде күүсеткен. Мал өстүреринин ияны бүгү чүдүнер айы-биле күүсеттинген, ылангыя төрүүр иштерини өстүреринин планы 111 хуу, хаванын — 215 хуу күүсеттинген.
Колхоз төрүүр 100 баш мал бугурап ортумак-биле 98 хураганны, 101 анайын, 100 буузын, 89 кудуну болгаш төрүүр кол хаван санын-на 15 катал одаларын камгалап алган. Оон-биле кады мал ажылынын продуктулуу база элөөн бөдөн. Саар ишек бүрүнден сүт саалдазы 1177 кг, хой бүрүнден дүк кыргылазды 2,1 кг, оң иштинде хайнак хойлардан — 3,4 кг болган.
Мал ажылынын мураккачылары чыл санында өзүп турар. Эрткен чылын ишек бүрүнден 1500 — 1843 кг сүт саган анык саанчылар М. Хуреш, Т. Шалнай, Т. Мэшке, 100 хой бүрүнден 132 хураган алган Хой М. Суугубей, хой санын-на 3,4 кг дүк алган О. Байырт, 100 ишекте буузын бурун камгалап алган М. Сацмал, 47 ишекте 94 буузын чагыштырып доруутурап кадарчы М. Монгуш болгаш өске-лаа мураккачылар бар. Техниканы мергеликтин ажылап, күш-ажылдык бедик бугурапчүдүгүн челип ап турар механизаторлар М. Конгар, Т. Сат, С. Доржу, М. Дугаркап болгаш хөвү ажылына кончүг кызымаккай ам-даа колхозчулар хөй.
Колхозтуң тудуушулары эртен чылын чуртталга, бугурап болгаш культура-ам-даа агый тудууларынын планынын күүсеткен.
СЭКП ТК-нын декабрь Пленумунуң шитпирлерин ам-даа агый боттандырар дээш демисежире, артефактин кежигүнери боттарынын бар аргалары саван көргөш, чеди чыл планынын ийги чымында бедиктен хүлээлгелерин алганнар.
Колхоз бо чылын мынчыг бода малдын баш саны 20 хуу, оң иштинде саар иштерини — 30 хуу, хойнуң — 50 хуу, өшкүңүң — 20 хуу өстүрөр.

100 баш төрүүр мал бугурап ортумак-биле 100 буузын, 125 хураганны, 130 анайын, 100 кудуну, төрүүр бир кол хаван-на 15, дунгуш хаван бугурап 6 хаван одаларын доруутурап алыр.
Мал ажылынын продуктуларынын талазы-биле: эртен чыл-биле деңизерге ниити сүт саалдазын 1,4 катал көвүдесидир болгаш ишек бүрүнден 1700 кг сүттү саар. Дүк кыргылаздын 1,2 катал көвүдесидир болгаш хой бүрүнден 2,5 кг, оң иштинде хайнак хой санын-на 3 кг дүктү алыр, эт бугурап 1,5 катал көвүдесидир. Эт бугураптын кол курлавыры малды одалардып семиртири болгаш хаваннары семирти азыраары болур. Мону барымдалаш 2677 баш малды одалардып семиртилгеге тургузар. Эт болгаш сүт бугураптын көвүдесидир сорулга-биле 80 ишекке 160 буузын чагыштырып доруутурап 4 муң хойну, 500 өшкүңү үрелде ам-даа агый станциянын дузазы-биле экижиктен уксааларынын бүдүрүчүлерини үрелди-биле тарып боозатыр.
Колхозтуң чамдык мураккачы малчыннары бүгү улустуң социалистик чарыжына киришпешаан, бедиктен хүлээлгелерин боттарына алганнар. Чижээ, хойжулар М. Суугубей 100 хой бүрүнден 160 хураганны, О. Байырт хайнак хой санын-на 5 кг дүктү, өшкү кадарчы С. Базыр-Салы 100 өшкүңү-не 170 анайын, хаван ажаакчы М. Байыр-оол төрүүр кол хаван бугурап-не 16 хаван одаларын алырын хүлээген.
Тарыла шөлүн эртен чылдан 1,3 катал, оң иштинде кызыл-тас, чинге-тараа культуларынын шөлүн 2 катал өстүрер болгаш гектар бүрүнден 15—17 центнер дүжүттү алыр. Мал чени культуларынын тарыла шөлүн 48 хуу, кукуруза тарылазын 25 хуу өстүрер болгаш гектар бүрүнден 350 центнер ногаан массаны өстүрүп алыр.
Бо чылын колхоз суурунга 1100 метр черни хөрмөнөөр болгаш 2500 ыштарынын тарып олуртур. Ниити тууз ам-даа агый чылдан дымка калбарыры планда көрдүнгөн.
Ленин аттыг колхозтуң ам-даа агый-херекти чеди чыл планынын сорулаары беш чылда күүседир дээш демисежир тургулаар.
О. ДУДЕРАА,
Чоюн-Хем районунуң Ленин аттыг колхозунуң даргазы.

Совет күрүнө ажылдакчыларынын президент Эйзенхауэр биле ужурашканы

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Февраль 18-те, хүндүс АКШ-тын Президентин Эйзенхауэр совет күрүнө ажылдакчыларынын төлөөлөрүн кежигүнерин Ак бажыга хүлээп алгаш, оларнын-биле 50 минута дургузунда чуугаалашкан.
Совет төлөөлөрүн удуруткучу Д. С. Полянский АКШ-тын Президентин: «Белкети—«Ленин» деп совет атомнуң ледеколадун өттүндүр кылган хевирин болгаш мөөк адаанда уткалды чагааны тыгваскан.
«Американы Каттышкан Штаттарынын Президентини дээрги Дуйт Эйзенхауэр,
бистин ханы хүндүктелгенин демдээ кылдыр «Ленин» деп атомнуң ледеколадун дүрү-хевирин совет күрүнө ажылдакчыларынын мурунундан силерге дамчыдармын мезээ улуг өбүрүчү болуп-тур.
Дээрги Президент, атому тайбын Эву-биле ажылаарынын илесизинга Силерин бердингенер совет улуска эки билдингир. Атомга шериң кандаалында анаа хамааты хеп артык тааржыр деп тускый эртемчилер чуугаалап турар. Ынчанга атомодоттор далайларын болгаш океаннарын доштарына тайбын судноларга чил оруун чүгө ажылды бээр эвес, харын даа «соок дайынны» дожуу база-ла ишак «мыңдар чедикшигип бүүсүн дээринге бистин чабыштыг күзелениске каттыжар боор силер деп идегем.
Киж төрөлгөн гениинин ажаок улуг ажыдышкыны атомнуң энергияны чүмү-биле киж төрөлгөнүн чагай чоруунга ам-даа агый бистин ийи талаарың шитпирлигини демдээ бо атомодол болуң дээринге идегемин илередирин чөпшээрер көрүр.
Силерин чуртууга турганимизини хуниеринде биске көргүскен хүндүлөөл болгаш өөрүшкүңү чоруктары дээш чүрөктин ханызын-на хүлээп ал чегтиргенинги Силерге болгаш Силерин дамчыштыр бүгү америк улуска илередирин болгаш силерин удуруткучу тайбын база чектешкиниң күзел каарымы чөпшээрер, дээрги президент.
Ханы хүндүктел-биле, төлөөлөрин баштың,
РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Д. Полянский.
Президент Эйзенхауэр болгаш совет төлөөлөрүн кежигүнерин бо чагааны совет база америк парламалга парлаар деп дугурушканнар.
Президент-биле беседалашканынын соонда Д. С. Полянский парламалга төлөөлөрүнүн мөөк адаанда меделдиди кылган:
«Бистер Президент-биле чылым, эң-найырамыг ужураштымыс. Бистер аңаа боттарымызны АКШ-ка чоруп турганимизди дугайын, улустар-биле ужуражылгавымын дугайын чуугааладымыс.
Совет күрүнө ажылдакчыларынын төлөөлөрүн кежигүнери болгаш Президент-даа Совет Эвилели биле Каттышкан Штаттарынын аразында харылзаалар экижир деп боттарынын иделгенин илереткенер.
Совет төлөөлөрүн кежигүнери Президентке болгаш оң өг-бүлөзинге Н. С. Хрущевтин байыры болгаш эң эки күзүзүшкенини дамчыткан.
Президент бодунуң ээлдесинде СССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы Н. С. Хрущевка болгаш оң өг-бүлөзинге байыры болгаш эң эки күзүзүшкенини дамчыдарын бистен дилээм.
Президент Москвага эки ужуражышкынар болур деп идеген турарын биске чуугааладым.
Меделдесинин төңүзүндө Д. С. Полянский бүгү америк улуска байыр дамчыдарын парламалга болгаш телевиденин төлөөлөрүнүнден дилээм.

ОБЛАСТЫН ІХ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

СЭКП область комитетинин болгаш ревизия комиссиязынын отчёт илеткелдеринин талазы-биле саналдар

Мал ажылын улам ыңай хөгжүдөр

(Өвүр районун «Торгалыг» колхозунун даргазы эш М. Д. МИРЧИНИН саналындан)

Өвүр районун «Торгалыг» колхозунун ажил-шичтери СЭКП-нин XXI съездинин болгаш ТК-нин оюн дараазындагы Пленумунун төөгүтүгү шийтирлерин чедикширини күтүсүдүр дээш бүгү улустун социалисттик чарыкына киришпешкен, чеди чыл планынын бирги чылында өзөш эвес түндүктөрү болган.

Колхоз мал өстүреринин планын болгаш мал ажылынын продукцияларын бүдүреринин планын күтүсүдүр, курувуге өт садарынын планын 113,3 хуу, сүтү—108 хуу, дүктү—130 хуу күтүскен. Эрткен чылын ортума-биле ишек бүрүзүндөн 1101 кг сүтү сагган, бир хойдан-на 2550 грамм дүктү кыргып алган. Чүгүле мал ажылындан 3 миллион 800 муң рубльдин оругалы кирген.

Колхозтун бүгү малы ам үдө менди кыш ажып турар болгаш оолдашкын өгөдөн. Бо хүнерге чедир төрөн 1869 хойдан 1874 хураган, 315 өшкүдөн 322 аванын алган. Иңчала-даа төрөн 86 ишектен 84 бызаны алган азы 2 бызаны болгаш 7 хураганы менди албаны четпес. Малды чаш төлүн камгалап алып талазы-биле хойдулар Маадыр-оол, Сагаан-оол олар эки түндүктү болуп турар.

Колхозтун келигүнери чеди чыл планынын ийги чылынын оналдарын хуусаа бетинде күтүсүдүр дээш социалисттик хулаагелери алган. Төрүү 100 ишек бүрүзүндөн 95 бызаны алып болгаш баштай бызаалаан 160 ишектин эдержилген чорудуп, чыл төңүзүндө база төл алып. Төрүү 100 бөдөн 90 кулуну, 100 хой, өшкүдөн 110 хураган, аваны алып болгаш баштай төрөн шырак хойлары эдержилгелери кирип турар. Саар ишек бүрүзүндөн 1350 кг сүтү саап болгаш күрүгө 230 тонна сүтү садар азы өрткөн чылдагызындан 1,5 капт көвүдөдүр.

Колхозтун бүгү көвүнү 69 хуузуу улгусазын экижиктен болгаш бо чылын 84 хуу чедирини планнаан. Колхоз хой бүрүзүндөн 2,8 кг дүктү, оң иштинде лайнак хойдан 3,5 кг дүктү алып болгаш күрүгө 70

тонна дүктү азы өрткөн чылдагызындан 1,3 капт хойну садарын планнаан. 600 хайнак иртерини кадарып турар хойжу Бюрбүжал ирт бүрүзүндөн 6 кг дүктү, Седип, Балдан, Доржукай болгаш өске-даа муракчы хойдулар хой санындан 5 кг хойжу дүктү аларын хүдөнгөндөр. Хойжу эш Ийи бо чылын 100 хой бүрүзүндөн 160 хураганын, бир хойдан-на 3,5 кг дүктү аларын хүдөнгөш, Социалисттик Күш-ажылы Майдры эш Лопсаңчалты чарышка кыйгырган.

Болхоз 8 катон кажаалары белеткөөн болгаш оң 4-ун ажылгал, бо кыжын ийи уда олар солуп көшкөн. Ийиде ажалгада хойларын күжү эки, дүктери арыг-сылг болгаш төрөн. Немедде чедик кылдыр хой бүрүзүгө хүнде 150 грамм сула берип турар. Колхоз бо чылын күрүгө чүгүле дүк сатканындан 2 млн. 400 муң рубльдин оругалы алып.

Күрүгө өт садар планын күтүсүдүр-биле 600 баш мыйыстыг бөдөлдө малды, 9500 баш шээр малды тускай азыралда тургускан.

Колхозта ам 22 муң хой бар болза 1964 чылда 53 муң баш чедир өстүрер болгаш дүктүн нинти кыргыздызын 228 тонна чедир, оон 8 млн. 250 муң рубль оругалы алып соруга салдырган.

Бо чылын мал чемнери культуларын тарылгазын ийи катон өстүрер болгаш кукурузанын гектар бүрүзүндөн 400 центнер-ногана массанын дүжүдүн өстүрүп алып.

Колхозтун ажил-шичтери бедиктен хулаагелери албашаан, Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозун социалисттик чарышка кыйгырган.

Эш Мирчин оон ийи саналыга областтын чамдык организацияларынын адресинге шүтүчүлөдү кылган. Областын өңт-сүт үлөтүрүүнү өргөдөлү (эш Маркин) Өвүр районун саржаг кудар сава-биле өрткөн чылын багай хандырган. Облостреспубликанын шүтүмүндө турар өвүрдө дүк бүдүрүлгөсүнүн хагылар четкени шын эвес. Чадаана СТС-тин директору эш Моисеев «Торгалыг» колхозка 4 чыл иштинде безин барбаан болгаш дуза чедирбей турар.

Чаа чүүлдерни дидин ажыглаар

(Каа-Хем районун «Тилеге» колхозунун даргазы эш Д. И. ЗАДЦЕВИН саналындан)

Колхоз чер ажылынын болгаш мал ажылынын продукцияларын бүдүреринин база күрүгө садарын чыл бүрү улам көвүдөткөн. Оң түндүктинде колхозтун акша оругалы 1957 чылда 1 миллион 995 муң рубль турган болза 1959 чылда 4 миллион 300 муң рубль болган. Хуваашпас фонд ол чылдарда үш ажыг капат өскөн. Күш-хүннеринин төлөвирине 1957 чылда 1890 муң рубль тымыскан болза өрткөн чылын 1 миллион 700 муң ажыг рубль тымыскан.

1959 чылда колхоз күш-хүнү чокка акша төлөвирине шилчөөн чорук ажыл-агыйга каража болбаан, харын ону улам быжыктырган. Бо ажылды чорудуп болуп колхозтар областа чок эвес. Оларынч мону чүгө ажыглавын турары билдинмес. Инектери багаланын саар, бызааларын сагас инектерге чыгыштырып доруктурар аргаларын база ажыглап турар бис. Мындагы чүүлдерин ажыглавындан продукциянын бот-үнези чингеп турар.

Областын колхозтарына мындагы чаа аргаларын ажылаары оожум болгаш дидин эвес болуп турар. Ол болза СЭКП обкомунун көдөзө ажылаары кидиленин өргөдөлү эш Конгарынч ажылынга база хамаар-жыр. Эрткен чылын чаалап алган түтүвүстү Красноярск крайга база алмыстык.

Чеди чылдык ийги чылында бистин алган хулаагелесине биче эвес. Күрүгө 3800 тонна тарааны азы гектар бүрүзүндөн 60 пушту садар. Күрүгө 400 тонна сүтү, 272 тонна эйти садар азы оларын өрткөн чылдагызындан 2 капт көвүдөдүр. Дүктү 8,5 тоннаны азы 30 хуу хойну садар. Муракчыларынч алган хулаагелери өөрчүтүп. Эш Кузнецова 80 ишекте 200 бызаны чыгыштырып доруктурарын, саанын голмаче 50 ишектен 75 тонна сүтү саарын хүдөнгөн.

Бистин бүгү ажылыны чеди чыл планын 5 чылда күтүсүдүр дээш чоруп турар.

Тудугну тодаргай удуртуп

(СЭКП Кызыл хооркомунун секретары эш Н. К. КУРБАТСКИЙНИН саналындан)

Совет Эвделинин Коммунисттик партиянын өлчөг чок XXI съездинин болгаш СЭКП ТК-нин июнь Пленумунун төөгүтүгү шийтирлерин амдыралга ботандылар дээш социалисттик чарышты каабартышсаан, Кызылдын бүдүрүлгө черлеринин коммунистери, бүгү ажил-шичтери чеди чылдык баштайгы чылында продукция бүдүрер планын хуусаа бетинде ажып күтүскен болгаш пландан ажып 12 миллион рубльдин продукциясын бүдүрүп үндүргөн. Бо чылдык январьда продукция бүдүрер план база хуусаа бетинде күтүскен.

Күш-ажылы беди көргүзүлгөни алгы заводуну, хоорайнын үлөт-пур комбинатынын, мый заводуну, даараналга комбинатынын коллективтери чедип алган. Алгы заводуну ажалыны коммунист эш Хуу-рекен, даараналга комбинатында коммунист күш-ажыл бригаданын бригадир коммунист эш Хавртова, төп автосептегест мастерскаянын слесари комсомолчу эш Кукарин болгаш өскөлдөр-даа чеди чылдык үшкү чылынын планынга кириштер ажылдап турарлар.

Эрткен өтөттүгү үенин дүртүзүндө тудуг талазы-биле улуг ажылдар областын төвүндө кылдырган. Делгем

Тожунун перспективтиг айтырыгларын шийтирлээр

(СЭКП Кызыл хооркомунун секретары эш М. К. МЕНДУМЕННИН саналындан)

СССР-нин улус ажыл-агыйын хөгжүдөрүнүн төөгүтүгү чеди чыл планын хуусаа бетинде күтүсүдүр дээш бүгү совет улустун маадирлыг жемселинге Тожу районунч ажылыч чоннары салымшыкын кирип турар. Областын өске районнарынга бодаларга, Тожу район көдөзө акыл-ини продукцияларын өң өзөштү бүдүрүп турар. Иңчалазак, продукция мал ажылын хөгжүдөрүнчеге угадылар өлзөн хемчеглерин сөөлгү үдөп ачорутуу.

Тожунун экономикасында кол черин аныктып болгаш мый ажыл-агыйн ээлеп турар. Иңчаганаш, район өлүк болгаш мый белеткелени көвүдөдүр талазы-биле перспективтиг айтырыгларын шийтирлээр өргөжөк чүгүлө. Районунч девиско-рини хой нуруузу мый шыккан, оң иштинде лөш мый 54 хуузу ээлеп турар. Тожунун экономикасында перспективаларын хандыр өрөгө өңт дугайында айтырыгынын областын өрткөн VIII партия конференциясына көдүргөн мен. Иңчалазак, бо чүгүлө айтырыгын шийтирлээр амыг чедир саадап турар.

Районунч мый байлаан областын улус ажыл-агыйына боттуп ажылаар төлөдө, оң-биле холбашкан бүгү айтырыгларын хандыр өрөшкүч көр, дүргөн шийтирлээр херек. Тожуга үдүп мый ажыл-агый черин чокку үдөп тургузары негеттинип турар. Маана холбашты СЭКП-нин Барыны-Хемчик районунун секретары эш Алдын-оолдун бо конференцияга саналын бүрүн деткип турар мен. Улуг мый ажыл-агыйын тургузар мурунда мый саадыралынч оруун Сымтыг-Хемден Кызылга чедир эки өрөшкү, шийчелери өргө-

жоруктуу. Оон ийи Сымтыг-Хемчик хандыр ажылынын кадрлар-биле быжыктырып негеттинип турар. Комсомолдун шүтөкөзү-биле аныктар-тын Тожунун мый ажыл-агый черинче организациялар чорудар дугайында айтырыгын ВЛКСМ-нин область комитеди өрөшкү көр болза, чогуур.

Аныктып ажылы, өлүк тымыскан бистин районунч экономикасында чүгүлө черин ээлеп турар. Иңчаарга, аныктып ажылынын моон сонгаар канчаар чорударынын, черинч аң байлаан боттуп ажылаарынын айтырыгларын өрткөн өзү-биле өрөшкү көрүп, шийтирлээр негеттинип турар. Тожунун девиско-ринден кыштыр Барыны Саанче угадылар көжүп чоруп турар, деп чамдык аңчылар чүгүлө турар. Бо айтырыгга чогуур харынын амыг үдөп кым-даа берип шыдавын турар. Иңчаганаш, аныктып шийчөөшкенин база өрткөн өзү-биле шийчлөөп көрүп чүгүлө. Облуккомунун чамдык кураандыр инспекциясы (эш Тагба) бистин районга бо талазы-биле практиктиг дузаны чедир ужурут.

Муракчы ачыларын дуржулгазын негеттер талазы-биле чөвүлө хуралдарына база ол шыккан семинарларын облостреспубликанын ботунда бүгү организацияларын турарын демделгээр херек. А кажан Тожунун ачылары тайгаларже чоруп барганда областын ачыларынын база белеткелдер ажылдакчыларынч чөвүлө хуралын облостреспубликанын чылында бистин районунч ачыларын өрткөн күзүн келдирип турган. Муракчы ачыларынч дуржулга солчулгазын иңчаар организациялап болса.

СЭКП обкомунун көдөзө ажыл-агый кидиленин өргөдөлү эш Конгар бистин районга практиктиг, тодаргай дузаны чедиринчи орунга, «Социалисттик хулаагелерин күтүсүлгө» чүгө чүгүлө турар силер, обком бюрөзуңуң мурунга көп харылаар силер», деп телефонун, ээлдек эвес болгаш чагырып-дужаар чорукту бодуруп турган. Эш Конгар көдөзө ажыл-агыйын удуртуп шыдаас эвес, а бодунун билининч болгаш практиктик мергезилинч белеткелге чедир ажылдавын келген. Мал болгаш чер ажылынын продукцияларын бүдүрерин улам көвүдөдүр төлөдө, көдөзө ажыл-агыйын калбаа-биле механизастаары өргөжөк чүгүлө.

Мал болгаш чер ажылын калбаа-биле механизастаар чорук продукциянын бот-үнезин дык чингедир арганы бээр. Иңчаарга, хей күш үнер ажыл болуп картофель тарымын, ажаап аларын механизастаар дугайында айтырыгын шийтирлээр амыг чедир саадап турар. Көдөзө ажыл-агыйда хей күш үнер өске-даа ажылдарын механизастаарынч чогуур кичөөгөйни угадылары өргөжөк чүгүлө. Көдөзө ажыл-агыйын механизастаары-биле чергелештер, муракчы дуржулганы, чаа депшилгелери чүүлдерин көдөзө ажыл-агый бүдүрүлгөсүнө негеттер херек. Илаңгы Рязань областын көдөзө ажыл-агыйынч ажил-шичтеринин муракчы дуржулгазын хандыр өрөшкүчү, ажылаар ужурул бис. Ол шыккан колхозтарынч тудуг ажылынга муракчы дуржулганын негеттер, чаа тудуларга техниканы калбаа-биле ажылаар, мында хей күш үнер

вуделинч шийтир Кызыл тутун ийи уда чаалап алган болгай. Анаа бистин «Муракчы» колхозтун ажил-шичтеринин күш-ажылынын үдүг-хуузу база кирген.

Областын чамдык колхозтарына бодаларга бистин колхоз анык колхоз болгай. Иңчала-даа оң ажыл-агый чыл бүрү сайырап, экономикамын быжыгып оор. Колхоз өрткөн чылын күрүгө өт садарынч планын 107 хуу, сүтү—110,9 хуу, дүктү—124 хуу күтүскен. Мал чемнеринин белеткеленин планын база ажып күтүскен.

Колхозтун муракчы малчынары өрткөн ажыл-агый чылында эки көргүзүлгө чедип алган. Чижээ, хойжу эш Наздыл 100 хой бүрүзүндөн 122 хураганын алган, калдары Очур-оолдун одалардын семиткөн инектеринин хонукта ортумак деңиз немелдези 1250 грамм болган, саанчылар Бак-Кара, Манзыркыч саап турар сарыктарынч бызааларын менди доруктурушсаан, сарык бүрүзүндөн 445—475 кг сүтү сагган. Сарыктын сүдү анаа инекке четпес дээрин билдингир болгай, бо үстүндө көргүзүп бистин колхозка мурунда чылдарда болуп көрбөш.

Артелдин акша оругалы 1958 чылда 1,4 миллион рубль турган болза 1959 чылда 2,5 миллион рубль болган.

Көдөзө ажыл-агыйны специализастаар херек

(областын көдөзө ажыл-агый эргеленинч начальниги эш В. А. СОКОЛОВТУН саналындан)

Областын бо чылын хей тонна дүктү күрүгө бээр деп хүдөдө алган. Ам соруга болза хой ажылын улам сайырадыр, оон уксазын экижидери, дүк бүдүрерин көвүдөдүр болуп. Хой ажылын сайырадырда чер-черинч аайы-биле ону специализастаары чүгүлө.

Малдык чед стүүрүн быжыктыларда мал чеди тарааларын белеткээр маал чедир. Илаңгы Бай-Тайга, Сүт-Хөл, Барыны-Хемчик районнар мал чеди тарааларын көвүдөдүр херек. Областын колхозтарында болгаш совхозтарында малдын баш саны өзүп турда, мал чемнеринин белеткелди өсөйи турары шын эвес. Иңчаганаш малдык өзүп турар баш санын чем-биле хандыр.

Мал ажылын хөгжүдөрдө тааржыр аргаларын барымдаалап чамдык ажыл-агыйларын специализастаары чүгүлө. Чижээ, «Энегес» совхозтун Казь фермазынга хаан ажылын өстүрери ажыктыг. Ийи 5 муң ажыг ча арбайын дарып турар болганда 10 муң ажыг баш хаанын өстүрүп болуп. Иңчаганаш хаан адынын бот-үнези чингээр. Бо дугайын Танды районунч удуртукчулары болгаш областын көдөзө ажыл-агый эргеленин өрөшкү көрө чогуур. Ол шыккан «Межегей» совхозка саар инектерин санын муң ажыг баш кылдыр тургусса чогуур.

Күш ажылы — өт бүдүреринге улуг кураалыр. Күш өстүрер ажыл-агыйларга оон санын 200—300 эвес, харын 10—20 муң кылдыр тургузары ажыктыг. Күш чургузын чамдыктыр инкубатор станциязы

март айда каш муң чургуны чазыладыр. Ону хүдөп алырынга ажыл-агыйлар амдан өрөшкү белеткенир уаурлуг. Идиг турбуже чамдык колхозтарынч удуртукчулары анаа көөн чокталып турары шын эвес.

Картофельди болгаш ногааларын өстүрерин тускай ажыл-агыйларга мөөпнөри чүгүлө. Чижээ, «Кызыл партия» совхозка бо культураларын хейчү өстүрүп болуп. «Межегей» совхозка 150 гадан өзөш эвес картофельди тарым.

Хей немедде хураган алмы-биле баштай оолдан хойларын март айда эдержилгелге кирир. Чер-черге хойларын болгаш инектерин та-бодуларын организациялаар херек. Кызыл хоорайга болгаш Чадаанага күрүгүнч үрелет станцияларын тургузар. Бо чылын инектин 70 хуузу, а килди чылын барык 100 хуузу тарын бооадыр деп көрүп турар. Ол болза кызыраар чорукту уауткаар болгаш инектин уксазын экижидер.

Тускай өрөшкүлөр болза бистин алдын фондуус-тур. Идиг турбуже Сүт-Хөл район тускай өрөшкүлөргө сагыш салбайн турар, оң уламдындан 7 кижи келген черлеринч чедир чаа берген. Каа-Хем районга барган тускай өрөшкүлөргө чамдыкы база чедир чоруп барган. Идиг чорук шын эвес. Көдөзө ажыл-агыйга бистин дааныр күжү-вус тускай өрөшкүлөр болуп төлөдө, оларже чогуур кичөөгөй салыр.

Көдөзө ажыл-агыйны калбаа-биле механизастаар

(СЭКП-нин Каа-Хем районунун секретары эш С. И. ШУКЛИНИН саналындан)

Чеди чылды хуусаа бетинде күтүсүдүр дээш бүгү улустун күчүлүг социалисттик чарыкына киришпешкен, Каа-Хем районунч ажылыч чоннары чамдык эки түндүктөрдүн чедип алган. Тарылга шөлү каабарган, оң дүжүттү бөдөн. 1960 чылда — чеди чылдык ийги чылында тараалык нинти чылдазын 3 миллион пуд чедир болгаш күрүгө 2 миллион пуд тарааны садар деп чүгүлө соруганы районунч тараажылары боттарынын мурунга салып алган.

Районда малдык баш саны чыл бүрүдө өзүп, оң продукция боттуп турар. Колхозтарынч муракчы саанчыларынч кижи бүрүзү бо чылын 65 инектерин саар болгаш инек бүрүзүндөн 2000 литрден өрү сүтү алып деп хүдөнгөндөр. СЭКП ТК-нин декабрь (1959 чылда) Пленумунун шийтирине айтыканын ботунда мал ажылын улам ийи хөгжүдөр, оң продукциянын шийтирлээр бедир соруга туруп турар. Иңчаарга, мал ажылын хөгжүдөр, оң продукциянын бедир айтырыгын СЭКП обкомунун, оң бюрөзуңуң кыры-биле болгаш мергезилинч эвес удуртуп келгенин демделгээр херек.

СЭКП обкомунун көдөзө ажыл-агый кидиленин өргөдөлү эш Конгар бистин районга практиктиг, тодаргай дузаны чедиринчи орунга, «Социалисттик хулаагелерин күтүсүлгө» чүгө чүгүлө турар силер, обком бюрөзуңуң мурунга көп харылаар силер», деп телефонун, ээлдек эвес болгаш чагырып-дужаар чорукту бодуруп турган. Эш Конгар көдөзө ажыл-агыйын удуртуп шыдаас эвес, а бодунун билининч болгаш практиктик мергезилинч белеткелге чедир ажылдавын келген. Мал болгаш чер ажылынын продукцияларын бүдүрерин улам көвүдөдүр төлөдө, көдөзө ажыл-агыйын калбаа-биле механизастаары өргөжөк чүгүлө.

Мал болгаш чер ажылын калбаа-биле механизастаар чорук продукциянын бот-үнезин дык чингедир арганы бээр. Иңчаарга, хей күш үнер ажыл болуп картофель тарымын, ажаап аларын механизастаар дугайында айтырыгын шийтирлээр амыг чедир саадап турар. Көдөзө ажыл-агыйда хей күш үнер өске-даа ажылдарын механизастаарынч чогуур кичөөгөйни угадылары өргөжөк чүгүлө. Көдөзө ажыл-агыйын механизастаары-биле чергелештер, муракчы дуржулганы, чаа депшилгелери чүүлдерин көдөзө ажыл-агый бүдүрүлгөсүнө негеттер херек. Илаңгы Рязань областын көдөзө ажыл-агыйынч ажил-шичтеринин муракчы дуржулгазын хандыр өрөшкүчү, ажылаар ужурул бис. Ол шыккан колхозтарынч тудуг ажылынга муракчы дуржулганын негеттер, чаа тудуларга техниканы калбаа-биле ажылаар, мында хей күш үнер

ажылдарын механизастаар дугайында айтырыгын шийтирлээр амыг үдөп өргөжөк чүгүлө болуп турар. Ол шыккан өрте быжар үрөшкүнери чамдык районнарга ажылаар херек.

Көдөзө ажыл-агыйынч айтырыгларын партия, совет болгаш ажыл-агый органдарынч ажылдакчылар шүтү хандыр өрөшкү ужурул бис. Иңчаарга, Каа-Хеминч кожазы Тандырай болуп турар. Тандынын совхозтарынын, колхозтарынын дуржулгазын солтуру-биле ол районга чамдык-даа капат барып көрбөш мен. Ужур болза, кожа районнарынч ажилдакчылар, көдөзө ажыл-агыйнын ажил-шичтери боттарында бар муракчы чүүлдерин, дуржулганы кайы-кайызынга солчур ужурул. Дуржулга солчур чорук кончук чүгүлө деп санап турар мен. Иңчаганаш, дуржулга солчур талазы-биле партия райкомнарынч секретарыларынч Сибирь зоназынч талазы-биле чөвүлө хуралын чымылдыр болза, чогуучалыг деп бооаар мен.

Часкы оолдашкында 254 хойдан 259 хураган алдымыс, а ноябрь, декабрь айларда оолдан хойлардан 140 хураган база нем-шкен. Чылда алдыган шүтү хураган 390. Иңчаганаш 100 хойдан-на 150 хураган алган деп чарааттыгып турар, херек кырында 254 хойга 390 хураганын хуваарга 100 хойдан 153 хураган алдыган болуп турар.

Чокта чаа Социалисттик Күш-ажылы Майдры эш Лопсаңчалты чедип, оң дуржулгазы-биле танымчым. Бо чылын 100 хой бүрүзүндөн 160 хураганын, хой санындан 2300 грамм дүктү аларын хүдөнгөн.

Моон сонгаар районунч болгаш колхозтарынч удуртукчулары муракчы дуржулганы солчур-биле малчынарынч хуралын өй-өйдө өрттирип турары чүгүлө.

Продукциянын бот-үнезин чингедир

(«Өвк» совхозтун директору эш Е. К. ХВОСТОВТУН саналындан)

Совхоз бо чылын ажыл-агыйнын чингээр болгаш 17 муң рубль хире планын өдө көрүп, бедиктен хүдөдө-гелери алган. Малдын баш санын өстүрер-даа, оң продукцияларын бүдүрер-даа талазы-биле алдыган хүдөдөдүр улуг. Бүдүргөн продукциянын бот-үнезин чингедир, күш-ажылың бүдүрүлгөсүнч бедир дээш чамдык хемчеглерин ап турар бис. Инектери багаланын ажаар чорук продукциянын бот-үнезин чингедирине дузалыг. Чижээ, инектерин багалан ажаап турда 32 саанчы ажаадап, ажыл төлөвири айда орту-ма-биле 500 рубль, а чылда 192 муң рубль чедип турган болза, ам чүгүлө 5 саанчы ажаадап. Оларынч айда ортумак ажыл төлөвири бир муң-даа рубль чедер болза чылда 50—60 муңдан ашпас, иңчаганаш 130 муң ажыг рубль камнаттырар. Оон ийи бүдүргөн сүтүнч бот-үнези

чамдык-даа капат барып көрбөш мен. Ужур болза, кожа районнарынч ажилдакчылар, көдөзө ажыл-агыйнын ажил-шичтери боттарында бар муракчы чүүлдерин, дуржулганы кайы-кайызынга солчур ужурул. Дуржулга солчур чорук кончук чүгүлө деп санап турар мен. Иңчаганаш, дуржулга солчур талазы-биле партия райкомнарынч секретарыларынч Сибирь зоназынч талазы-биле чөвүлө хуралын чымылдыр болза, чогуучалыг деп бооаар мен.

Часкы оолдашкында 254 хойдан 259 хураган алдымыс, а ноябрь, декабрь айларда оолдан хойлардан 140 хураган база нем-шкен. Чылда алдыган шүтү хураган 390. Иңчаганаш 100 хойдан-на 150 хураган алган деп чарааттыгып турар, херек кырында 254 хойга 390 хураганын хуваарга 100 хойдан 153 хураган алдыган болуп турар.

Чурукта: Областын партия конференциясынга чо-раан делегаттар (солгай талазындан): Чоон-Хемчик районун «Искра» колхозунун хойжуу Ондар Бор-бав, Бай-Тайга районун «Тилеге» колхозунун хову бригаданынч бригадир Салчак Шембүд, Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозунун хойжуу Нико-лай Санчат, Чоон-Хемчик районунч райулеттөр комби-надынын даарыкчысы Тамара Авиная, Чаа-Хөл рай-онунун «Найрал» колхозунун хойжуу Тюлюш Бал-ган.

Фотоу С. Феохтостовтуу.

ОБЛАСТЫҢ IX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

СЭКП область комитетинин болгаш ревизия комиссиязынын отчёт илеткелдеринин талазы-биле саналдар

Культурлуг амыдырал-чуртталга, арыг-шевер колхозчу суур дээш

(Облпотребсоюзтуң баштаар чериниң даргазы эш А. М. АРЛАНМАЙНЫҢ саналындан)

Колхозчу араттарын культурлуг амыдырал-чуртталга, арыг-шевер колхозчу суур дээш демиселдиң чугула айтырыгларын чугаалашп көргөн СЭКП обкомунун V пленумун шийтпирин күүсетпешкен, областтың хергелге кооперациянын ажылдакчылары чамдык кемчелдерин боттадырган. Культурлуг амыдырал-чуртталга, арыг-шевер колхозчу суур дээш область калбарган социалисттик чарышка хэй-хэй колхозчулар киржиш турар. Чарыштын түнелин үндүрүп, анаа тилекчи болган хергелге кооперациянын ийгиликтуу колхозчуларга шаңналарын тыныш кеткен.

Улүүлелгелерни күүседир болгаш удуртулганы экижидер

(СЭКП-ниң Чаа-Хөл райкомунун секретары эш Т. С. БЕГЗИНИҢ саналындан)

Чаа-Хөл району ажил-агыйында четпестери илеткелге чугаалаан шын. Моон сонгаар ол четпестери тузталарының кемчелерин алырын хуулаарын алыр мен. Бар аргаларын болгаш курлавырларын бүдүр болгаш белеткээр талазы-биле бедиктен хуулаагелерин алган. Бу чылын инек бүрүзүндө ортума-биле 1400 кг сүтүт, хой санындан 2,5 кг дүктү алар. 1960 чылда көрдүнгөн планга удур аларга, күрүнеге өтти 33 хуу, дүктү — 11 хуу хойну садар.

Мурнакчылар өзүп турар

(СЭКП Чөөн-Хемчик райкомунун секретары эш К. К. ДИЛГИЖЕКТИҢ саналындан)

Коммунисттик партиянын болгаш Совет чазактын улуг дуулаамчызын ачыы-биле өсөөктү чылдарда Чөөн-Хемчик районун көдө ажыл-агыйында көскү чедикшилер бар. Колхозтарын ашка орулгазы 1953 чылда чүгө 2 миллион 428 муң ажык рубль турганындан ам 23 миллион рубль чедип, хуваашпас фондузу барык 5 катал өскөн. Сталин аттыг колхозта Очур-оол, «Коммунизмче орук» колхозта Чола дөп шыкш мурнакчы хойжулар чыл өткөдүндө 18—20 муң ашка орулганы алганнар. Ол шыкш хэй ашка орулгагы колхозчулар мотордандарын, чадаг-тергелерин, даарыңыр машиналарын болгаш өске-даа чүдүдери негеп турарлар. Бу дөргө колхозчуларын материалдык байдалынын бедип турарының көскү херечили болур.

Колхозтарның организас ажил-агыйын быжыглаар

(СЭКП-ниң Улуг-Хем райкомунун секретары эш О. Н. ЛОПСАН-СЕРЕННИҢ саналындан)

СЭКП-ниң XXI съездинин төөгүлүт шийтпирлерин амыдыралга боттадырар, чеди чыл панын хуусаа бетинде күүседир дээш демиселге Улуг-Хемниң ажилык чоңазы салымшыктын хирип турар. Мындык болза-даа, районун ажил-агыйында элээн хождашкынарны демделгээр керек. Эрткен чылын дүжүт алырын, боа малдын баш санын өстүренин планнары күүсетпешкен. Ылаңгыя төрүт малдан чаш төлдү алыры дыка чавыс, а малдын хораар чоругу хэй болган. Хораан малдары бир өвөс ашкага шилчидер болза 9 миллион рубль чедип турар. Бу чорук чүвү херечилең турарлы дөргө, мал ажилыгына удуртулганы чамдык колхозтарда эң-не кошкаткан турган.

Септелгени шынарлыг чорудар

(Кызылдың төп электростанциязының инженери эш Н. Ф. ВОЛКОВАННЫҢ саналындан)

Областың, ылаңгыя Кызылдың улус ажил-агыйында электростанциязының хергелге соксаал чокка өзүп турар. Кызылдың төп электростанциязының инженер-техникниң ажилдакчылары, ажилчылары нарын техниканы дүргөн шилчидең ап, станцияны чедир кылдынган чүдүдери боттарының күжү-биле дозуп шыдаан.

Херэженнер ортузунда ажилды күштөлдүрер

(СЭКП обкомунун херэженнер ортузунда ажил чорудар килдизиниң эргелекчизи эш Б. Ш. ДОЛЧАНМААНЫҢ саналындан)

Бистиң областың мурнунга чеди чыл панын-биле салдырган улуг сорулгаларын шийтпирлээрине херэженнерин ортузунга полит-ки-ажылдакчылар ажил болгаш күш-ажылда оларын киржилгезин чугула чери ээлеп турар. Херэженнерин иштинде мурнакчыларын саны чыл бүрүдө өзүп турар. Оларнын ишти билининиң денелни база бедип турар. Чижээ, 1957 чылда херэженнерден дээди эртемниң кижиз 159 турган болза 1959 чылда 1113 чеккен.

Уш кварталда күүседир

(Тандының «Кызыл партизан» совхозунун директору эш И. С. ЮРТАЕВТИҢ саналындан)

СЭКП ТК-ның декабрь пленумунуң доктаалын танышкан, совхозтун коллективни бо чылын күүседир улуг сорулгаларын салган. Часкы тарылгага техниканы септелгенин февраль 22-де доозар дөң сорулга күүсетпир турар. Совхоз картофты тарылгазын 100 га чедирер. Тарылга шөдү эртен чылын 8700 га турган болза ам 14 муң га азы 60 хуу өзөр. Тарылга шөдү ылаңгаар өзөр болганда биске ам «ДТ—54» деп 10 трактор, «СК—3» 25 комбайн болгаш өске-даа техника керек. Январда төртүтүнгөн 604 хураганы хойжулар менди доруктуруп

Иштики курлавырларны бүрүн ажыглаар

(Бай-Тайга райкуускомунун даргазы эш М. М. АНГЫРБАНЫҢ саналындан)

Бистиң районун ажилык чоңазы чеди чылдың баштайгы чылы оналдаларын багыт өвөс күүсеткен. 1960 чылда улам бедиктен хуулаагелерин алган. Чеди чылдың ийги чылынын оналдаларын чедикшилер күүседир төлөдө, бар курлавырларын илередиш тывары, бүрүн ажылаары, ажилда бар четпестери шийтпирлери чылдарын эргелек чугула.

Тудугнун индустриалдыг методун калбаа-биле ажыглаар

(«Тыва туду» трезинде монтажниктер бригаданың бригадир эш П. Н. КОНЕВТИҢ саналындан)

«Тыва туду» трези тудуг ажилдарынын планын чыл бүрүдө күүсетпей келген дугайында өткөтү илеткелде чөптү-биле шүгүмчүлөп айткан. Тудуг планынын чедир күүсетпешкен турарынын кол чылдагааны чүөл дие, тудуг объектилерин материалдар-биле болгаш херекселдер-биле үзүктелешкинни хандырып келгенинде.

Мал кыштагладышыктын үлегерлиг организаастаар дээш

(Эрзинде «Коммунизмче орук» колхозтун даргазы эш М. Б. ШОЯЖУННУҢ саналындан)

Чеди чыл планынын баштайгы чылында бистиң колхозтун ажил-агыйындары боттарынын социалисттик хуулаагелерин бүрүн күүсеткенер. Чеди чыл планынын ийги чылында артылган ажил-агыйындар боттары улам бедиктен социалисттик хуулаагелерин алганнар. Ылаңгыя колхозтун малчынары СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун шийтпирлерин танышпашкан, малдын баш санын өстүрер, продуктулуун бедидер дугайында тодаргай хуулаагелерин алган. Чижээ, колхозтун хойжуу эш Шириндиниң болгаш өскөдө-даа Социалистик Күш-ажылдык Маалыры эш Ооржак Лопсачаптың үлегерин азуулар хойну чылда ийи улал оолдаларын организаастап турган, 1960 чылда 100 хой бургузунден 150 хураганы алыр сорулганы салып алганнар.

Уш кварталда күүседир

(Тандының «Кызыл партизан» совхозунун директору эш И. С. ЮРТАЕВТИҢ саналындан)

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунуң доктаалын танышкан, совхозтун коллективни бо чылын күүседир улуг сорулгаларын салган. Часкы тарылгага техниканы септелгенин февраль 22-де доозар дөң сорулга күүсетпир турар. Совхоз картофты тарылгазын 100 га чедирер. Тарылга шөдү эртен чылын 8700 га турган болза ам 14 муң га азы 60 хуу өзөр. Тарылга шөдү ылаңгаар өзөр болганда биске ам «ДТ—54» деп 10 трактор, «СК—3» 25 комбайн болгаш өске-даа техника керек. Январда төртүтүнгөн 604 хураганы хойжулар менди доруктуруп

Иштики курлавырларны бүрүн ажыглаар

(Бай-Тайга райкуускомунун даргазы эш М. М. АНГЫРБАНЫҢ саналындан)

Бистиң районун ажилык чоңазы чеди чылдың баштайгы чылы оналдаларын багыт өвөс күүсеткен. 1960 чылда улам бедиктен хуулаагелерин алган. Чеди чылдың ийги чылынын оналдаларын чедикшилер күүседир төлөдө, бар курлавырларын илередиш тывары, бүрүн ажылаары, ажилда бар четпестери шийтпирлери чылдарын эргелек чугула.

Тудугнун индустриалдыг методун калбаа-биле ажыглаар

(«Тыва туду» трезинде монтажниктер бригаданың бригадир эш П. Н. КОНЕВТИҢ саналындан)

«Тыва туду» трези тудуг ажилдарынын планын чыл бүрүдө күүсетпей келген дугайында өткөтү илеткелде чөптү-биле шүгүмчүлөп айткан. Тудуг планынын чедир күүсетпешкен турарынын кол чылдагааны чүөл дие, тудуг объектилерин материалдар-биле болгаш херекселдер-биле үзүктелешкинни хандырып келгенинде.

Мал кыштагладышыктын үлегерлиг организаастаар дээш

(Эрзинде «Коммунизмче орук» колхозтун даргазы эш М. Б. ШОЯЖУННУҢ саналындан)

Чеди чыл планынын баштайгы чылында бистиң колхозтун ажил-агыйындары боттарынын социалисттик хуулаагелерин бүрүн күүсеткенер. Чеди чыл планынын ийги чылында артылган ажил-агыйындар боттары улам бедиктен социалисттик хуулаагелерин алганнар. Ылаңгыя колхозтун малчынары СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун шийтпирлерин танышпашкан, малдын баш санын өстүрер, продуктулуун бедидер дугайында тодаргай хуулаагелерин алган. Чижээ, колхозтун хойжуу эш Шириндиниң болгаш өскөдө-даа Социалистик Күш-ажылдык Маалыры эш Ооржак Лопсачаптың үлегерин азуулар хойну чылда ийи улал оолдаларын организаастап турган, 1960 чылда 100 хой бургузунден 150 хураганы алыр сорулганы салып алганнар.

Уш кварталда күүседир

(Тандының «Кызыл партизан» совхозунун директору эш И. С. ЮРТАЕВТИҢ саналындан)

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунуң доктаалын танышкан, совхозтун коллективни бо чылын күүседир улуг сорулгаларын салган. Часкы тарылгага техниканы септелгенин февраль 22-де доозар дөң сорулга күүсетпир турар. Совхоз картофты тарылгазын 100 га чедирер. Тарылга шөдү эртен чылын 8700 га турган болза ам 14 муң га азы 60 хуу өзөр. Тарылга шөдү ылаңгаар өзөр болганда биске ам «ДТ—54» деп 10 трактор, «СК—3» 25 комбайн болгаш өске-даа техника керек. Январда төртүтүнгөн 604 хураганы хойжулар менди доруктуруп

Иштики курлавырларны бүрүн ажыглаар

(Бай-Тайга райкуускомунун даргазы эш М. М. АНГЫРБАНЫҢ саналындан)

Бистиң районун ажилык чоңазы чеди чылдың баштайгы чылы оналдаларын багыт өвөс күүсеткен. 1960 чылда улам бедиктен хуулаагелерин алган. Чеди чылдың ийги чылынын оналдаларын чедикшилер күүседир төлөдө, бар курлавырларын илередиш тывары, бүрүн ажылаары, ажилда бар четпестери шийтпирлери чылдарын эргелек чугула.

Тудугнун индустриалдыг методун калбаа-биле ажыглаар

(«Тыва туду» трезинде монтажниктер бригаданың бригадир эш П. Н. КОНЕВТИҢ саналындан)

«Тыва туду» трези тудуг ажилдарынын планын чыл бүрүдө күүсетпей келген дугайында өткөтү илеткелде чөптү-биле шүгүмчүлөп айткан. Тудуг планынын чедир күүсетпешкен турарынын кол чылдагааны чүөл дие, тудуг объектилерин материалдар-биле болгаш херекселдер-биле үзүктелешкинни хандырып келгенинде.

Мал кыштагладышыктын үлегерлиг организаастаар дээш

(Эрзинде «Коммунизмче орук» колхозтун даргазы эш М. Б. ШОЯЖУННУҢ саналындан)

Чеди чыл планынын баштайгы чылында бистиң колхозтун ажил-агыйындары боттарынын социалисттик хуулаагелерин бүрүн күүсеткенер. Чеди чыл планынын ийги чылында артылган ажил-агыйындар боттары улам бедиктен социалисттик хуулаагелерин алганнар. Ылаңгыя колхозтун малчынары СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун шийтпирлерин танышпашкан, малдын баш санын өстүрер, продуктулуун бедидер дугайында тодаргай хуулаагелерин алган. Чижээ, колхозтун хойжуу эш Шириндиниң болгаш өскөдө-даа Социалистик Күш-ажылдык Маалыры эш Ооржак Лопсачаптың үлегерин азуулар хойну чылда ийи улал оолдаларын организаастап турган, 1960 чылда 100 хой бургузунден 150 хураганы алыр сорулганы салып алганнар.

Уш кварталда күүседир

(Тандының «Кызыл партизан» совхозунун директору эш И. С. ЮРТАЕВТИҢ саналындан)

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунуң доктаалын танышкан, совхозтун коллективни бо чылын күүседир улуг сорулгаларын салган. Часкы тарылгага техниканы септелгенин февраль 22-де доозар дөң сорулга күүсетпир турар. Совхоз картофты тарылгазын 100 га чедирер. Тарылга шөдү эртен чылын 8700 га турган болза ам 14 муң га азы 60 хуу өзөр. Тарылга шөдү ылаңгаар өзөр болганда биске ам «ДТ—54» деп 10 трактор, «СК—3» 25 комбайн болгаш өске-даа техника керек. Январда төртүтүнгөн 604 хураганы хойжулар менди доруктуруп

Иштики курлавырларны бүрүн ажыглаар

(Бай-Тайга райкуускомунун даргазы эш М. М. АНГЫРБАНЫҢ саналындан)

Бистиң районун ажилык чоңазы чеди чылдың баштайгы чылы оналдаларын багыт өвөс күүсеткен. 1960 чылда улам бедиктен хуулаагелерин алган. Чеди чылдың ийги чылынын оналдаларын чедикшилер күүседир төлөдө, бар курлавырларын илередиш тывары, бүрүн ажылаары, ажилда бар четпестери шийтпирлери чылдарын эргелек чугула.

Тудугнун индустриалдыг методун калбаа-биле ажыглаар

(«Тыва туду» трезинде монтажниктер бригаданың бригадир эш П. Н. КОНЕВТИҢ саналындан)

«Тыва туду» трези тудуг ажилдарынын планын чыл бүрүдө күүсетпей келген дугайында өткөтү илеткелде чөптү-биле шүгүмчүлөп айткан. Тудуг планынын чедир күүсетпешкен турарынын кол чылдагааны чүөл дие, тудуг объектилерин материалдар-биле болгаш херекселдер-биле үзүктелешкинни хандырып келгенинде.

Мал кыштагладышыктын үлегерлиг организаастаар дээш

(Эрзинде «Коммунизмче орук» колхозтун даргазы эш М. Б. ШОЯЖУННУҢ саналындан)

Чеди чыл планынын баштайгы чылында бистиң колхозтун ажил-агыйындары боттарынын социалисттик хуулаагелерин бүрүн күүсеткенер. Чеди чыл планынын ийги чылында артылган ажил-агыйындар боттары улам бедиктен социалисттик хуулаагелерин алганнар. Ылаңгыя колхозтун малчынары СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун шийтпирлерин танышпашкан, малдын баш санын өстүрер, продуктулуун бедидер дугайында тодаргай хуулаагелерин алган. Чижээ, колхозтун хойжуу эш Шириндиниң болгаш өскөдө-даа Социалистик Күш-ажылдык Маалыры эш Ооржак Лопсачаптың үлегерин азуулар хойну чылда ийи улал оолдаларын организаастап турган, 1960 чылда 100 хой бургузунден 150 хураганы алыр сорулганы салып алганнар.

Уш кварталда күүседир

(Тандының «Кызыл партизан» совхозунун директору эш И. С. ЮРТАЕВТИҢ саналындан)

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунуң доктаалын танышкан, совхозтун коллективни бо чылын күүседир улуг сорулгаларын салган. Часкы тарылгага техниканы септелгенин февраль 22-де доозар дөң сорулга күүсетпир турар. Совхоз картофты тарылгазын 100 га чедирер. Тарылга шөдү эртен чылын 8700 га турган болза ам 14 муң га азы 60 хуу өзөр. Тарылга шөдү ылаңгаар өзөр болганда биске ам «ДТ—54» деп 10 трактор, «СК—3» 25 комбайн болгаш өске-даа техника керек. Январда төртүтүнгөн 604 хураганы хойжулар менди доруктуруп

Иштики курлавырларны бүрүн ажыглаар

(Бай-Тайга райкуускомунун даргазы эш М. М. АНГЫРБАНЫҢ саналындан)

Бистиң районун ажилык чоңазы чеди чылдың баштайгы чылы оналдаларын багыт өвөс күүсеткен. 1960 чылда улам бедиктен хуулаагелерин алган. Чеди чылдың ийги чылынын оналдаларын чедикшилер күүседир төлөдө, бар курлавырларын илередиш тывары, бүрүн ажылаары, ажилда бар четпестери шийтпирлери чылдарын эргелек чугула.

Тудугнун индустриалдыг методун калбаа-биле ажыглаар

(«Тыва туду» трезинде монтажниктер бригаданың бригадир эш П. Н. КОНЕВТИҢ саналындан)

«Тыва туду» трези тудуг ажилдарынын планын чыл бүрүдө күүсетпей келген дугайында өткөтү илеткелде чөптү-биле шүгүмчүлөп айткан. Тудуг планынын чедир күүсетпешкен турарынын кол чылдагааны чүөл дие, тудуг объектилерин материалдар-биле болгаш херекселдер-биле үзүктелешкинни хандырып келгенинде.

Мал кыштагладышыктын үлегерлиг организаастаар дээш

(Эрзинде «Коммунизмче орук» колхозтун даргазы эш М. Б. ШОЯЖУННУҢ саналындан)

Чеди чыл планынын баштайгы чылында бистиң колхозтун ажил-агыйындары боттарынын социалисттик хуулаагелерин бүрүн күүсеткенер. Чеди чыл планынын ийги чылында артылган ажил-агыйындар боттары улам бедиктен социалисттик хуулаагелерин алганнар. Ылаңгыя колхозтун малчынары СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунун шийтпирлерин танышпашкан, малдын баш санын өстүрер, продуктулуун бедидер дугайында тодаргай хуулаагелерин алган. Чижээ, колхозтун хойжуу эш Шириндиниң болгаш өскөдө-даа Социалистик Күш-ажылдык Маалыры эш Ооржак Лопсачаптың үлегерин азуулар хойну чылда ийи улал оолдаларын организаастап турган, 1960 чылда 100 хой бургузунден 150 хураганы алыр сорулганы салып алганнар.

Уш кварталда күүседир

(Тандының «Кызыл партизан» совхозунун директору эш И. С. ЮРТАЕВТИҢ саналындан)

СЭКП ТК-ның декабрь Пленумунуң доктаалын танышкан, совхозтун коллективни бо чылын күүседир улуг сорулгаларын салган. Часкы тарылгага техниканы септелгенин февраль 22-де доозар дөң сорулга күүсетпир турар. Совхоз картофты тарылгазын 100 га чедирер. Тарылга шөдү эртен чылын 8700 га турган болза ам 14 муң га азы 60 хуу өзөр. Тарылга шөдү ылаңгаар өзөр болганда биске ам «ДТ—54» деп 10 трактор, «СК—3» 25 комбайн болгаш өске-даа техника керек. Январда төртүтүнгөн 604 хураганы хойжулар менди доруктуруп

